

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом својом и дајима два недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете
оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чанћа.
Администрација „Заставе“ налази се у кући где
је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају
2 потуре.

ЗАСТАВА

Изборна борба

у Хрватској и Славонији.

Земун 14. априла. Јавио сам вам, да је овд. истакнут кандидат српско-хрватске опозиције г. др Миливој Бабић. Та је кандидатура примљена овде са великим одушевљењем. Наш досадашњи посланик, за време свога 12. годишњег љутања, што је био посланик није учинио за овај град ништа, него га је довео до руба пропасти, зато се сад погледи свију Земунца, без разлике окрећу ка дру. Бабићу, јер се надају, да ће он, као човек вољан и способан бити онакв посланик каквога Земун потребује. Наш је кандидат кроз три дана у граду развијао свој програм и увек се стицао силан свет да чује свога кандидата. А како и чеби, кад је др Бабић говорио из душе народне, борећи се за народна права. Од кад постоји Земун, можда никада још није посланички кандидат са толиком искреношћу и љубављу излазио пред своје бираче као овога пута што чини др Бабић. Но ова популарност дра Бабића и изглед на победу нису дали мира нашем бившем посланику а садашњем кандидату Фр. Косовцу, те је и он хтео пошто по то да пође Бабићевим трагом. Како није могао никако да серпи потписе за проглас на бираче, то је позвао великог жупана у помоћ, који је и дошао, а јуче баш кад је одржавао др Бабић свој програм, конференсио са пришипетљима владиним о избору. И као резултат те конференције освануо је данас проглас, који су потписали најзависнији људи. Но има на том прогласу и људи, које је вредно истаћи. На том прогласу, који се герира као проглас пристајица народне странке, стоје и ови Срби: Јован Карамата, (брат оног челичног самосталца Стеве Карамате) др Сава Недељковић, потпредседник упр. одбора срп. цркв. општине, који се издаје за Браниковца и хоће да игра неку српску улогу, а овамо се повлачи влади под скуте. И то је заиста за жалити, што као Срби, војују против опозиционалног кандидата. На том прогласу је и др. Милан Црвешак, напредњак, но чујемо да ће он свој потпис повући натраг, јер није ни био на конференцији. Вође овдашње напредњачке организације држе се агилно. Г. др. Ал. Барај, код кога је и сам жупан био личи, изјавио је жупану, да неће гласати на Косовца. Тако исто и г. др. Црвешак и др. Бертић и многи други. Само се којекакви Брауни и друге политичке кукумавке дагоше, да и ногама и рукама раде за Косовца. Но време ће доћи и показати ко је у праву да за себе тражи поверење народно: Бабић или Косовац. Сутра и прекосутра развијаће владин кандидат свој

програм, но не усмено, јер ће га сваки посетилац збора добити наштампаног. Он је, знате, мало спора језика, па се боји говорити. Одушевљење је за дра Бабића велико. Што даље буде, јавићу вам. Н.

Из шидског изборног котара.

Овде пре неки дан дојурисше у Шид из Ердевица котарски илочки предстојник, ердевички начелник Добошевић, бележњик Надбандић, поп Пера Аранички са своја два сина и бингулски бележњик Црепајац. Брао се састаше са предстојником Бастајићем да му кажу, да им је сав рад за Шумановића неуспешан, да је све одушевљено за кандидата српско-хрватске опозиције дра Жарка Миладиновића. К њима дотрча на „савет“ и др. Грчић, Шумановићев шогор, па решише, шта да чини.

Из Товарника, Илаче, Бановаца стижу такође гласови, да неће Шумановића, коме у грех пишу повзату канализацију, којом је неоправдано толики свет у трошак увучен, а тако исто и Шајани су општењени сегрегацијом, при којој их је Шумановић — заступао. Шумановић је све обећавао, ништа није учинио. Место сваког добра он нас је обдарио предстојником Бастајићем, који је сад развио уз кортешацију и силну шпијонажу.

Данас је тринаест година саборисања Шумановићева, њега је дигло то време и на подбански столац, обогатило, али народ шидског котара изборног не виде никаквог добра. С тога свесни изборници окрећу му леђа и гласаће за кандидата српско-хрватске опозиције дра Жарка Миладиновића.

Ко је свестан Србин и свестан Хрват, тај је раскрстио са Шумановићем. И крај свег значајног терора ми ћемо на дан избора клицати као и сад: Живио наш кандидат др. Жарко Миладиновић!

Из шумановачког изборног среза.

Пишу нам из Михаљеваца: Дана 15. (28.) априла довео се злогласни чика Степа (Вашка) у наше село Михаљевоце уз пратњу званичног апарата, па је одма при улазу у село дочекан од мноштва бирача и народа из чије се средине истакао Мата Маричаћ ратар поздравивши га са речима: Шта ти тражиш овде где ти место није. Доста си нас обмањиво и лагао. Таке људе за заступнике не требамо. Остаро си, био си 12 год. наш заступник на сабору, па ниси никакве користи народу извојевао. После тога настаде општа вика: Напоље с њиме! Одлази одакле си и дошао, не требамо те! Како си и смео доћи! Дрокост! Сва пратња његова беше преражена и окренувши срамне

пете одоше безобзирце из села. Овде влада велико одушевљење за др. Јована Радивојевића кандидата српске радикалне странке.

Из иришког изборног котара.

Овдашњи опћ. бележњик г. Миливој Мандић непрестано трчкара и позива к себи бираче, обећава им опрост глоба и друге олакшице, само да гласају за владина кандидата Васу Ђурђевића, ну где му не може да упади, ту људе одвраћа, да бар не иду на избор.

Ми се чудимо, откуда Мандић чини ово, кад је овдашњи народ њему из поштовања подигао приликом опћ седнице плату од К 1200 на К 2000. Овако нам враћа наше добро. Али паметан и свестан ниједан изборник бележњиковим лагаријама неће насести, него ће гласати за дра Лисавца.

Из иришког изборног котара.

Народ је сав за дра Лисавца. Осуђеници тог т. зв. побуне заплашени, да ће морати робити, ако не гласају за Васу Ђурђевића. Пришипетље Ђурђевићеве прота Васа Николајевић (који сам денунцира народне људе заједно са јадним Симом Настићем, који је само пвиндлом дошао у изборну листу), Неца Симоновић (који има петље, да се фали, да је „Србобранац“), Милан Петровић (који у сва звања прича, како се је предстојник с њиме пет пута руковао), Коста Матић (који напада нашег кандидата да се улаже „усхићеном“ Ђурђевићу, мислећи на тај начин да ће избећи криминалној парници, која је против њега недавно покренута).

Што чиновници раде, још разумемо, али ове политичке шпекуланте треба јавно жигосати. Ако је ово дика за њих, нека је понесу за пеширом.

Иришки поштар Молнар иде и кортешује за „усхићеном“ Васу, с њим иде и предстојник међу Мађаре. То ћемо јавити директно министру трговине, да види каквог чиновника има међу нама.

И ово је на реду код нас. Бележници обмањују народ, сваком селу обећавају калдрму. У Крушедолу бележњик обећава свима, који гласају за владиног кандидата, опростити трошак око комасације. Сад су ето и бележници велика господа од силног утецаја да држе у цену живот и смрт! Селаци се гаде на така обећања и лажи. Бележњик не да завирити ником у изборну листу и ако је то дужан по закону (§. 40 изборног зак.) У Ривици и Павловцима обећао је предстојник свима, који имаду глобе да је неће платити ако гласају за (старог и изнемоглог већ) Ђурђевића, а од сад да неће бити више

пресуде на глобе него само на затвор од 1—2 дана. Невоља је само за те званичне кортеше, да им баш нико не верује. Жалост је погледати ова сервилна створења, која очигледно раде против свога уверења, па ни то не смеју да кажу ни црној земљи.

Народ је сав свестан и можемо сад већ казати, да ће др. Лисавац победити бившег председника саборског. У недељу држао је др. Лисавац програмни говор, у понедељак, уторак и среду обићиће цео срез где га чека народно одушевљење.

Велики жупани кортешују.

Кортешују велики жупани сами собом. Није доста што су напустили у изборне котаре поджупане, предстојнике, приставе, начелнике итд. итд. Својим положајем упливишу на изборнике, који су добављачи и градитељи. Чиновнике посебним дописима позивају, да дођу да гласају за кандидате „народне странке“. Особито позивају се они чиновници и учитељи, који су након закључка изборних листина премијштени у други изборни котар где немају право гласа, пошто су унесени у листине пријашњег котара. „Покрет“ загребачки о том имаде — писмена доказе.

Жене на делу.

Загребачке госпође и госпођице учествују живо у изборној борби. Одлучише свим силама подупирати кандидате здружене опозиције и независног грађанства. Устројише посебни одбор, у коме су госпође најодличнијих кућа.

Загребачки надбискуп на послу.

Загребачки надбискуп Цосидовић издао је окружницу, у којој забрањује свом свећенству и радити и гласовати за кандидате здружене српско-хрватске опозиције. Оглашује их противницима вјере.

Из хртковачког среза.

Изборно кретање у хртковачком срезу.

Код нас се ништа не види да је бан Пејачевић издао реч, председнику министарства Вакерлу да ће овде слободно изборе провести. Код нас је све по старом, што се тиче пресије од стране власти. Опћински чиновници, егзекутори — јуре по селима из куће у кућу, застрашују, прете, обећавају, па ино што ни њин врховни сам бан не би био у стању дати. Оба два ферштера овога среза нивички и кленачки са свима својима лугарима иду обећавају, не само да неће морати платити шумску штету него ће и дрва бесплатно добијати. Сам пак познати искупитељ Јова Шивић познат са свог јефти-

ног путовања у ствари канализације путује по срезу у пратњи котарског пристава кобојаги у ствари канализације Чини свету по вољи т. ј. обећава, да се неће канализирати или ако ће се, да неће народ морати ништа за то платити. Вели, да се пронашао код високе владе неки фонд, (за који само исушитељ Јово зна) из којег ће се трошкови око канализације наплатити. Али ми изгледа да се свест у народу рабудила и народ докучује таквим трабантима: Натраг, нећемо више да слушамо ваше лажи, доста сте нас заваравали вапим обећањима.

Тако је наш вапни исушитељ јуче у Јарку врло рђаво прошао. Дошао он тамо у пратњи котарског пристава Марко-тића, да свету прича о канализацији, повзао више ондашњи угледних људи у опшину а све самих изборника. Но свесни Јарчани знајући шта овај жели, не хтедоше никако у опшину ући, него му довикиваху: зар си сад пред изборе дошао да дајеш рачуна о канализацији да нас твојим обећањима и лажима валда на избор доведеш да ти гласа дадемо. Не, не, то више бити неће. Народ се мирно развије а исушитељ покуњена носа врати се са приставом у Руму.

Сремац.

Из старо-пазовачког изборног котара.

И овде котарски предстојник води владиног кандидата Николу Петровића по срезу као девер младу.

Предстојник је командовао себи све чиновнике и заповедио им не само да гласају на ту „дику-сабора у Загребу, него и да доведу друге бираче, да гласају на славног Петровића.

Трка чиновника на све стране. А чиновници штедионице Петровићеве лете и облећу све бираче. Моле, лажу, прете!

А и њихов „бог“ — Никола обећава Немцима у Новој Пазуви, ако ће гласати на њега, да ће за три дана свинути општинског бележника им, Магарашевића, против кога су неки бирачи, што држи себи неку газдарицу.

Зар није то племенито кортешко средство и доказ, да је Петровић „бан“ у старо-пазовачком котару? Плакате дра Ђорђа Красојевића скидају све пијани општински сержанти и растерују бираче, који се договарају у затвореном простору. Ува све насиље овог пута свесни бирачи треба да гласањем за личног дра Ђорђа Красојевића покажу обесном Николи Петровићу, да није народ за то створен да њему аргатује.

Ко има свести, образа и поноса, на мегдан изборни — за дра Кресојевића!

Г а д.

Писали смо пре неки дан о старо-бечејским „Дачинцима“, показали смо ко су и какви су то људи и држали смо, да се више нећемо морати њима бавити. Ну ма колико да нам је то непријатно, морамо да се вратимо на њих.

Ти људи, не, ти „Дачинци“ истакли су себи за свога кандидата Момчила Тапавицу. Немимо ништа против тога. Како

друштво онакав им и заступник. Бољи избор нису никад могли учинити. Тој „странци“ потпуно одговара им кандидат. У осталом то је њихова ствар, нас се не тиче, нити ми о томе водимо рачуна.

Ну „Даче“ су том приликом издали и неки проглас на Србе бираче старо-бечејског среза. Тај је проглас пун лажи и подметања српској народној радикалној странци и то таквих, какве могу само Даче изнети. Шта ти ту све нема! „Радикали служе данашњој влади“, „радикали су се одредили Милетића“, затим таквих бестидних, лажних напада на Јашу Томића, да је поштеном човеку гадно и читати. Ни српску народну радикалну странку, ни Јашу Томића не могу увредити, па ни близу им прићи једни „Дачинци“. Ми се зато не бисмо на њих ни освртали. Али овај проглас дачијски је бесраман нападај на свест на родну, то је пљување на образ и част поштеног српског народа. Дачинци су се латили најсрамнијих средстава, да обману и заведу безавлени српски народ у томе срезу. Таквим средствима могу се служити само људи најниже врсте, најпоқвареније душе, који су изгубили и појам о чести и поштењу. Ми смо уверени, да се свесни Срби тога среза неће ни осврнути на овај гадлук. Ми се не бојимо, да ће се који ствестан и поштен Србин повести за овим бестидним Дачинцима. Али по својој новинарској дужности морамо, да забележимо, каквих све има не-савесних и бестидних људи у српском друштву, каквих поқварених синова има несрећни наш српски народ. То што су урадили и раде старобечејски Дачинци, то не само да није достојно поштених људи, то је гад. А тиме се није саветно, ни ти хоћемо да се даље бавимо.

Победа народне свести.

Јуче у недељу показали су бирачи у турско-бечејском срезу, шта може да учини пробужена народна свест. Др. Љуба Павловић годинама је завараво бираче тога среза, ласкао им и с помоћу кумства, сродства и пријатељства долазио је до посланичког мандата. — Љуба Павловић није заслужио тај мандат, није био достојан народног поверења. Али и он и његови савезници, не из превелике љубави према Љуби, него ради заједничког им интереса, умели су свагда са толико слаткоречивости, а где ова није помагала и претњом, да задобију онај народ, да гласа за дра Љубу. Ну свашта има своје границе, свога краја, па тако и завођењем изнуђана Љубина слава. — Јуче су свесни бирачи турско-бечејског среза скршили лажи пророке, одузели спекуланту Љуби, оно што је годинама незаслужно уживао. Народ је дра Љубу и потрпуше му прегави, а тако је морало бити, јер све што је подигнуто на неистини а пре а после мора пасти. Бирачи турско бечејског среза показали су, да су људи, да су Срби, нису се дали завести, ни оба-

нути од којекаквих политичких спекуланата, но су поклонили своје поверење човеку, који то у пуној мери заслужује. Изабрали су себи за посланика честитог ратара Јашу Мрешпића, који ће их знати и хтети достојно заступати. Евала свесним бирачима турско-бечејског среза! Жавила свест народна, живео честити Јаша Мрешпић!

Исто се тако дивно показао и свесни бирачи удинског среза Др. Јован Манојловић и забран је са тако огромном већином, да противна странка неће смети више ни истицати кандидате у томе срезу. Тако ради свестан народ тако раде прави родољуби и евала и хвала им!

Брзојави „Застави“.

Стигли 17. априла.

Ново министарство у Србији.

Београд. Папић саставио кабинет: Папић поред председништва предузео министарство спољних послова и привремено министарство грађевина, Стојан Протаћ, министарство унутрашњих послова, др. Пачу финансија, Андра Николић просвете, универзитетски професор Коста Стојановић народне привреде, доктор Веснић правде, генерал Путник војних послова.

Изборно кретање у Угарској.

Тител. Мушицеи већином од 115 гласова изабран.

Велика Кикинда. Михајло Полит изабрат је већином од 156 гласова.

Будимпешта. Кошутовци до сада изабрани су: у Печују Јегри, у Шаклошу Толнаји, у Св. Леринцу Јосенски, у Мезечату Кубик, у Мезекерестешу Ботлик, у Унгвару министар Полоња, у Сигетвару Олаји, у Банфикуаду Тучек, у Бенђешпати Цепан, у Жолни Шаг, у Бачалмашу Павле Лазар, у Пакшу Слуха, у Крњачи Јосиф Фербах, у Врбасу Балог, у Балашафармату Јанковић. — У изабран је Середаји, члан уставне странке. У Великој Кањижи изабран је министар Аладар Зичи. У Алвинцу морали су војници опеолети вграду, где се гласало, због држања Румуна (?). Два војника Румуна викали су: „Жавели Румуни!“ Обојица су одмах затворени.

Будимпешта. Даље су изабрани Кошутовци: у Великом Ењеду Јован Гашпар, у Вацу Ботлик, у Хајдунашу Виктор Ракоши, у Тече Данило Ковач, у Тапе Бела Келемен, у Иљефалви Браваји, у Прешови Ујхави, у Чиксереди Ђерђ-пал у Ђерђ-Сент Миклошу Ши-меги, у Каполни Шамаша, у Дунасердахељу Бартал, у Шоморји Шаги, у Мезекежежду Мајтењи, у Кесегу Лене, у Порославу Малатински, у Вел. Фигеду Хелебронт, у Њирбатору Ураји, у Њирбогдању Леополд Калаји, у Кишварди Храбовски, у Тисалеку Золтан Чап, у Нађкало Мезеши, у Њиређхази Змеско, у Ђерсигету Сабо Од уставне странке изабрани су: гроф Јулије Андраши у Капшави, гроф Александар Андраши у Хомони, гроф Јован Зичи у Сабадбаранду, гроф Аурел Дежефи у Гиралту, Сињеу-

Мерзе у Малом Сибињу, Улиг у Бартфи, у Горњем Еду гроф Јулије Ердељи, у Оласлиски гроф Јулије Андраши. Од пучке странке: Отон Феретер у Шарвару, у Семцецу Чивмадија. У Медијасу изабран је Сас Оберт.

Стари Бечеј. Поред свих смицалица наших Дачинаца др. Свињарев добио 403 гласова. Изабран мађарски поп Миха-ловић.

Карпаг. Између обе странке дошло је до крваве туче. Четворица су рањени.

Корњарево. Румуни бирачи убили су општинског кнеза и подбележника.

Будимпешта. У Бакамевеу тукли су Румуни бираче независне странке. Жандармерија је пуцала. Један Румун је убијен, а један тешко рањен.

Вела Црква. Пресија траје за време целог избора, чак и у изборним дворанама. Нашег повереника Румуна Јована Ручу из Николинаца ухватио Шо-мођи надсолгабиров за рукав и јасно му рекао: „Ти бећару и ти си дошао овомо, да гласаш“. — Натароши седе у бирачкој дворани и у присуству надсолгабирова пишу имена свију оних, који гласају на Томића. Слободне пролазнице (паспорту) које је оставио изборни председник не респектују. Жандари наше кретање скоро онемогућавају, те ћемо остати у огромној мањини. Лањски бело-црквански избор био према овом цвеће.

Туча у Прагу.

Праг. Између социјалиста и народњака дошло је до великих судара. Полиција их је растерала.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Ириг. После доласка Ђурђевићева насиља још већа. Оружницима се заплашују грађани. Саву Јаковљевића правника притворили због „недозвољеног“ кортешовања и то у затвор осуђенички, догод се предстојник не врати са свога „дозвољеног“ кортешовања за Васу Ђурђевића. Др. Лисавац се брвојавно притужио Његовом Величанству, пошто на прву брвојавну тужбу бан Пејачевић ништа урадио није. Образовани свет треба да дође ове дане у Хрватску да гледа чуда, која се нигде другде не могу видети.

Ириг. Предложена у конференцији чиновника нечувена смицалица бирачким исказницама и испуњењем изборног дворишта пре времена најмлевицима и присталицама Ђурђевића, да Лисавчеви не би могли кроз гомилу ходником доћи до гласалишта.

ОПАНЧАРСКА РАДЊА Саве Сивчевића

У РУМИ

треба 10 опанчарских и 2 папуцијских раденика. Ступање одма или у току 14 дана. I. 475 1-2

ПОТРЕБУЈИ три добра раденика

за вапарски и наручени посао и то једног за чивмарски и два за женски посао. Ступање одмах. Место стално.

Павле М. Стефановић I. 481 1-3 обунар у Земуну.